

FESTIVALOVÝ DENNÍK

artfilm

FORZA

MESTO
TRENČIANSKE
TEPLICE

TRENČÍN

KÚPELE
TRENČIANSKE
TEPLICE

Pravda

artfilmfest
INTERNATIONAL FILM FESTIVAL
TRENČIANSKE TEPLICE
TRENČÍN

pondelok 23. júna 2014

22. Art Film Fest

číslo 3 • ZADARMO

foto: Radovan Stoklasa

Som prvý divák, to je moja práca

Ocenenie Zlatá kamera získal tento rok na Art Film Feste maďarský oscarový režisér István Szabó. Na tlačovej konferencii potom uvažoval, že ceny, ktoré dostávajú režiséri, sú vlastne ocenením pre každého, kto do filmu vložil svoj talent. A tak vraj režisérovi patrí iba malá časť nich.

Narodili ste sa do lekárskej rodiny, často hovoríte, že keby ste neboli filmár, isto by ste boli lekár. Aj pri preberaní ocenenia Zlatá kamera ste povedali, že svojou prácou chcete liečiť dušu. Svoju alebo dušu divákov?

Nie som taký posadnutý sám sebou, aby som nakrúcal filmy, ktoré by liečili mňa samého.

Ako môže filmár liečiť?

Každé umenie má liečivú moc. Keď hovoríme o filme, ale rovnako o literatúre a divadle, ich asi najdôležitejšou súčasťou je možnosť ukázať ľuďom, že nie sú sami. Postavy, ktoré umenie zobrazuje, majú totiž rovnaké problémy, ako každý z nás. Keď to človek zistí, odhalí tiež, že bojuje s rovnakými problémami ako Anna Kareninová, ako Nataša Rosstovová, ako bratia Karamazovci...

Majú teda filmári niečo spoločné s psychologmi, ktorí sú na liečenie duší školení?

Azda áno. Ale myslím, že je medzi nami aj rozdiel. Filmári či divadelníci totiž pracujú s viac ako jedným človekom.

Ako teda môže filmár najlepšie osloviť publikum? Je najdôležitejšou zložkou filmu príbeh, alebo snímanie, alebo napríklad hudba?

Najdôležitejšie je vedieť, načo presne chcete pozvať publikum.

Aká je vaša odpoveď?

To sa mení od filmu k filmu. Aj keď niekoho pozvem na večeru, musím na to mať dôvod. A ten je vždy iný.

Vo vašich filmoch sa odráža história strednej Európy. Viete si predstaviť, aké filmy by ste nakrúcali, keby ste žili inde?

Hlavne si neviem predstaviť, že by som nebol Stredoeurópan. Táto časť sveta je pre mňa mimoriadne dôležitá. Stredná Európa, ešte viac Maďarsko a ešte viac Budapešť.

A čím je pre vás stredná Európa dôležitá?

Všetci sme si tu v 20. storočí prežili rovnaké trápenia a získali sme rovnaké skúsenosti. Hoci moji rodičia žili v Maďarsku, určite zažili to isté, ako ich generační druhovia napríklad na Slovensku. Stredná Európa je miesto, kde sa

politika a ideológia snažili vstúpiť aj do súkromných životov každého človeka. Dúfali sme, že v 21. storočí to bude lepšie. Ale ako sa okolo seba pozerám, obávam sa, že nebude.

Okrem filmov ste režírovali aj niekoľko operných predstavení. Aký je rozdiel medzi opernou a filmovou réžiou?

Pri režírovaní opery som sa vždy musel veľa učiť. Nie som totiž hudobník. A tak som musel študovať skladateľov – Wagnera či Verdiho, čo operní režiséri nemusia, lebo sa v ich práci vyznajú už od školy.

Keď režírujete film, nemusíte sa už učiť nič?

Režírovať filmy som sa naučil, keď som bol mladý. Mám skúsenosti s tým, ako riadiť štáb, ktorý má 60, 70 členov, nemusím rozmýšľať nad remeslom. A môžem sa sústrediť na to, ako porozprávam príbeh, ako prebudím záujem divákov oň, ako vyvolám lásku k postavám a ako poviem to, čo je pre mňa dôležité tak, aby to bolo dôležité aj pre divákov.

Ako si predstavujete divákov, pre ktorých nakrúcate svoje filmy?

Ja som prvý divák, to je moja práca. Nepredstavujem si nikoho, sám som zástupca všetkých divákov. Keď sa mi niečo nepáči, som si istý, že by sa to nepáčilo ani divákovi. Ale keď sa mi niečo páči, tak vtedy si nie som istý ničím.

Juraj Fellegi

Obraz sa rovná tisícú slovom

Súčasťou skutočnosti sú aj jej interpretácie. A možno dôležitejšou súčasťou ako skutočnosť sama. Pretože iba časť toho, čo vnímame, vnímame našimi zmyslami. Pravdepodobne väčšiu časť vnímame našou myslou, cez skúsenosti, pamäť, asociácie.

Skutočnosť teda netvorí len veci a udalosti, ale skôr zmysel, ktorý im udeľujeme. Takže skutočnosť a aj jej chápanie je výrazne vecou interpretácie. Štruktúra (ak vôbec nejaká existuje) reality sa tak vzpiera bežnému uvažovaniu, štandardnému textovému opisu.

Ako potom skúmať skutočnosť, ak ju totiž vôbec skúmať chceme a chceme sa k nej vyjadriť? A to by sme chceli mať, pretože inak by sme naveky ostali sprostí.

Jednou z možností výskumu, jednou z najdôležitejších a najpresnejších metód je obraz. Obraz sa rovná tisícú slovom. A obraz, zvlášť filmový obraz dokáže zachytiť aj zmysel objektov, ak teda zmysel chápeme ako zložitý zhluk kultúrnych a spoločenských podmieností. Zmysel je vždy nestabilný, v časových aj v priestorových súvislostiach. Verbálne interpretácie často ponúkajú len akési ľarbové verzie zmyslu. Filmový obraz je dobrý v tom, že má schopnosť priamo zobrazovať faktický význam (fľaša „znamená“ nádobu) a zároveň použitím kompozičných postupov vyviazať tento faktický význam z bežného kontextu a udeľiť mu adekvátny zmysel (fľaša „znamená“ opilca, povedzme). Nie je to ani zd'aleka také zložitá, ako by sa mohlo zdať, keď si pozrieme nejaký film.

Vitajte na Art Film Feste 2014.

Martin Ciel
zostavovateľ sekcií **Láska**
a **anarchia** a **Téma: Vojna a film**

3 OTÁZKY PRE...

Juraja Porubského

Marko Škop, Michal Hvorecký a Yxo z Hexu budú hosťami diskusie Biznis s kultúrou. V Kúpeľnej dvorane v Trenčianskych Tepliciach sa s nimi o 11.30 h bude rozprávať šéfredaktor ekonomického mesačníka Forbes.

Ako ste si vyberali hostí na diskusiu o tom, ako financovať umenie?

Tak, aby každý z troch hostí mohol ponúknuť trochu iný pohľad. Marko Škop je filmár, Michal Hvorecký spisovateľ a Yxo hudobník, každý teda robí iné umenie a každá z týchto oblastí má iné možnosti, ako na seba získať peniaze. Navyše každý môže zároveň ponúknuť pohľad z inej krajiny – Marko Škop sa pred niekoľkými rokmi odsťahoval do Chorvátska, Michal Hvorecký pravidelne vystupuje v Nemecku a Yxo pôsobí na Slovensku. Takže môžeme porovnávať.

Keď umelci nevedia zohnať podporu na svoju tvorbu, znamená to, že neprichádzajú so zaujímavými projektami alebo nie je záujem na strane sponzorov?

Po nástupe krízy v roku 2008 firmy výrazne sklesali rozpočty na sponzoring. Chcú preto dávať peniaze výhradne na projekty, v ktorých vidia aj komerčný zmysel. A keďže výrazne oklieštili aj vlastné marketingové oddelenia, už s nikým nebudú vymýšľať najlepší spôsob spolupráce. Od záujemcov o podporu očakávajú jasný projekt zacielený priamo na ich klientov.

Ako teda najlepšie osloviť sponzora?

Jedným zo spôsobov je určite ponúknuť jedinečnosť. Myslím, že ak by napríklad filmový festival ponúkol sponzorovi pridanú hodnotu, zháňal by peniaze oveľa ľahšie. Ak by napríklad herec či herečka, ktorí sú srdcovkou riaditeľa firmy, s nim išli na večeru, mohla by to byť rana do čierneho. (m)

Na festival zavítal Tomáš Hanák. Ako rozprávkový kráľ

Celkom nenápadne a s úsmevom na tvári prišiel včera do Trenčianskych Teplíc Tomáš Hanák. Spoločne s ďalšími tvorcami tu dnes predstaví pripravovanú slovenskú rozprávku Láska na vlásku. Návštevníci Art Film Festu si môžu pozrieť vybrané scény podfarbené hudbou Celeste Buckingham.

„Keď som sem išiel, bol som dosť unavený, pretože sme deň predtým v Čechách hrali. Je tu ale výborná atmosféra, takže ma únava hneď prešla. A rád by som ešte zašiel do kina,“ povedal Hanák. V novej rozprávke režisérky Mariana Čengel Solčanskej si zahrál kráľa. Verí, že aj súčasným deťom má rozprávkový príbeh stále čo povedať. „Aj preto nás to

s deťmi tak baví, že stále veria pekným veciam. Veria, že dobro zvíťazí nad zlom. Vedia sa nadchnúť, dojať a cítiť so svojimi hrdinami. A to aj napriek tomu, že sa veková hranica detí, ktoré veria na Ježiška dramaticky znižila,“ povedal.

Tomáš Hanák filmy miluje, nakrúca, ale aj premieta. Vo vlastnej „železničke“, ktorú zrekonštruoval na príjemnú reštauráciu. „Odmietam sledovať filmy na počítači. Musím ich vidieť na plátne a aj preto je súčasťou môjho podniku kvalitné premietacie plátno so špičkovou zvukovou technikou. Raz až dvakrát do týždňa po záverečnej na ňom premietam filmy, ktoré mám rád. Nevyberám žiadne vstupné a ďaku-

jem všetkým distribútorom, ktorí mi poskytnú filmy zadarmo,“ dodal.

Príbeh rozprávky Láska na vlásku sa odohráva v druhej polovici 15. storočia a je inšpirovaný románom Marka Twaina Princ a Bedár. Okrem Tomáša Hanáka si v ňom zahrajú Samuel Spišák, Celeste Buckingham a Judit Bárdos. Do kín by mal zavítať v októbri. (z)

Láska na vlásku osobne

10. h – v Kúpeľnej dvorane predstaví rozprávku herci Tomáš Hanák a Samuel Spišák, režisérka Mariana Čengel Solčanská a producenti Milan Stráňava a Tibor Búza

foto: Radovan Stoklasa

FILMOVÉ TIPY NA DNES

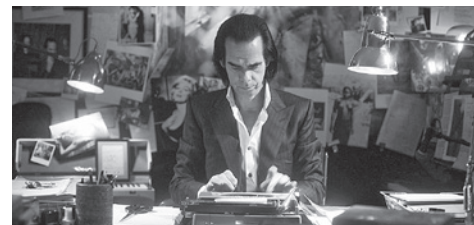
Biely tieň
10:00 h, Kino Prameň, Trenčianske Teplice

Albíni nezomierajú, albíni miznú, hovorí vraj tanzánske pokiaľ. Z neho vznikol silný príbeh o prenasledovanom albínskom chlapcovi. Divákovi ukazuje, ako africkí šamani ponúkajú veľké sumy peňazí za telá albínov, ktorých orgány potom používajú na magické obrady. Za Biely tieň získal režisér cenu na festivale v Benátkach.

20-tisíc dní na Zemi
16:15 h, Festivalové kino ODA, Trenčín

Invenčná dokudráma predstavuje jednu z najtajomnejších postáv v hudobnom a filmovom svete Nicka Cavea. Dôverne zobrazuje umelecké pôsobenie austrálskeho speváka, textára, básnika a herca, ale súčasne vytvára aj fiktívny príbeh o 20-tisíc dňovom pôsobení umelca na tejto planéte a v závere klade divákovi existenčnú otázku.

Radcliffe už nie je Harry Potter

Je rok 1944. Nesmelý chlapec prichádza na Kolumbijskú univerzitu v New Yorku. S údivom sa zúčastňuje na prehliadke veľkolepej školskej knižnice, obdivuje diela veľkánov klasickej literatúry. Zrazu na stôl vyskočí pôsobivý chlapec a začne recitovať „zakázané“ verše. A začína sa príbeh Allena Ginsberga a jeho súputníkov, budúcich kráľov beatnickej generácie. Vo filme Zbav sa svojich miláčikov, ktorý uvádza dnes v exkluzívnej slovenskej premiére Art Film Fest o 10.45 h vo Festivalovom kine ODA.

Spoluziak Lucien Carr prevráti život slušného chlapca Allena Ginsberga naruby. Príťažlivý, strhujúci a chlapčensky pôsobivý Lucien ho predstaví slobodomyselným a škandalóznym literátom Williamovi Burroughsovi a Jackovi Kerouacovi. Začínajú sa ich nekonečné eskapády plné psychedelických chvíľ, rebelujú slovami a dávajú život písmenám z písacieho stroja. Diváci sledujú začiatky revolúcie v písaní, začiatky

experimentov s drogami, zrod manifestu beatnického krúžku.

„Keď som mal štrnásť rokov, prečítal som si prvý riadok z Ginsbergovej básnickej zbierky Vyštie. Bol v knihe citátov, ktorú som mal. Potom prešli tri roky a prečítal som si báseň. Moja prvá reakcia bola, že toto nie som schopný pochopiť. Bola plná narážok a odkazov a celé to bolo pekelné rozvláčne a odstrašujúce,“ zaspomínal si na prvé stretnutie s beatnickou literatúrou Daniel Radcliffe, ktorý excelentne stvárnil Allena Ginsberga.

Režisér a spoluscenárista John Krokidas sa zamerl na málo preskúmanú kapitolu života beatnikov. Zachytáva ju v dobovej atmosfére, s vizuálnou energiou a pôsobivosťou. Okrem napínavého príbehu a Daniela Radcliffa v hlavnej úlohe púta film aj ďalšími hviezdami, Luciena Carra hrá Dane DeHaan, Jacka Kerouaca Jack Huston.

„Daniel Radcliffe nebojácne prevzal rolu mladého Ginsberga a jeho

cestu, na ktorej objavuje svoju sexualitu aj svoj hlas spisovateľa,“ napísal na oficiálnych stránkach prestížny americký festival nezávislých filmov Sundance, kde mala snímka svetovú premiéru.

Vzťahy mladých mužov napokon zamotajú láska a závislosť. A dovedú ich k tragickému záveru – obvineniu Luciena z vraždy. Mladý Ginsberg sa v strhujúcej dráme podľa zbudnutých skutočných udalostí musí vyrovnat' s neriešiteľnou dilemou. Zbav sa svojich miláčikov ohromí skutočným príbehom zločinu, priateľstva, lásky a momentmi, ktoré splodili silné umelecké hnutie.

Zuzana Kizáková

AKTUÁLNE INFORMÁCIE

O tom, čo sa deje na Art Film Feste sa dozviete aj na našom Facebooku www.facebook.com/ArtFilmFest a na internetovej stránke www.artfilmfest.sk.

STRUČNE

Vojenská hudba Ozbrojených síl vystúpi o 15. h na námestí v Trenčianskych Tepliciach. Tradičná vojenská dychovka však nezahrá len pochodové rytmy, v posledných rokoch sa venuje napríklad aj swingu, na ktorý sa dá krásne tancovať.

Skupina Walter Schnitzelson zahrá o 22. h vo Festivalovej kaviarni Kursalon v Trenčianskych Tepliciach. Trojica nadaných hudobníkov tento rok získala cenu Radio Head Awards v kategórii Nováčik roka.

Veľkoformátové sochy predstavuje počas celého Art Film Festu výstava ZOCELE vo Festivalovom parku v Trenčianskych Tepliciach. Diela vytvorili študenti a pedagógovia Katedry Socha, objekt, inštalácia bratislavského VŠVU. (sla, fl)

OSOBNÉ UVEDENIE DNES

10.30 h – v RTVS ArtKine Metro uvedie režisér Emil Langballe súťažný krátky film **Plážový chlapec** a režisér Alexei Dmitriev krátky film **Tieň tvojho úsmevu**

15. h – v Kúpeľnej dvorane uvedie režisérka Veronika Tóthová film **Atentát na Heydricha - Príbeh Jozefa Gabčíka a Jana Kubiša**

15.30 h – v Kine Prameň uvedie herec Yerbolat Yerzhanov súťažný film **Vlastníci**

16. h – v RTVS ArtKine Metro uvedie režisér Xavier Legrand krátky film **Predtým než je všetko stratené** a režisérka Paula Korva krátky film **Byť človekom**

20.30 h – v Kúpeľnej dvorane uvedie dcéra režiséra Allana Clarka, Molly Clarke, film **Kontakt**

Plameň a Citrón

17:30 h, Kúpeľná dvorana, Trenčianske Teplice

Keď Nemecko za 2. svetovej vojny obsadilo Dánsko, bývalí šéfovia dánskej tajnej služby sa dali na odboj. S krycími menami Plameň a Citrón likvidovali fašistov. Tenká hranica medzi odporom a kolaboráciou však preverila ich charakter. V divácky najúspešnejšom filme roka 2008 v Dánsku hviezdí Mads Mikkelsen.

Dve podoby januára

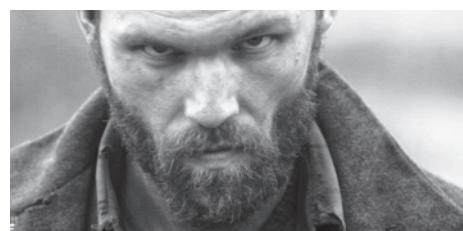
20:30 h, Cinemax B, Trenčín

Americký triler so silnou zápletkou a so slávnym hereckým obsadením ako Kirsten Dunst, Viggo Mortensen a Oscar Isaac. Príbeh manželov, ktorým výlet do Atén skomplikuje turistický sprievodca, ktorý okráda a klame turistov. Keď si však vybral MacFarlandovcov netušil ešte, že to nie sú obyčajní manželka.

Božie dieťa

21:45 h, Festivalové kino ODA, Trenčín

Šokujúci film slávneho herca a režiséra Jamesa Franca je odvážnou interpretáciou psychicky narušeného človeka, ktorý počas svojho života porušil všetky vžitie konvencie spoločenského správania. Prudký a násilnícky muž, ktorý zostupí na úroveň jaskynného vydedenca, prepadne desivým zločinom a totálnej ľudskej degradácii. (sla)

Foto dňa Art Film Festu

Ivan Trojan včera za potlesku stoviek fanúšikov a bleskov fotoaparátov pripevnil s vtipným divadielkom tabuľku so svojim menom vo Festivalovom parku. foto: Radovan Stoklasa

I'm the first viewer, that's my job

This year, Art Film Fest's Golden Camera award went to Oscar-winning Hungarian director István Szabó. At the press conference later, he reflected that an award won by a film's director is actually a recognition of everyone who put their talent into the film. Meaning that few awards actually belong to the director.

You were born into a long line of doctors, and you often say you would've been a doctor if you hadn't been a filmmaker. Even when you accepted the Golden Camera, you said that you want to heal the soul through your work. Your own soul or the viewer's?

I'm not so self-obsessed that I'd make films to heal myself of all people. **How can a filmmaker heal?**

Every art form has the power to heal. Whether it's film, literature or theatre we're talking, quite possibly their most important component is the ability to show people that they aren't alone. After all, the charac-

ters in a work of art have the same problems as the rest of us. When you realize that, it follows that you're struggling with the same problems as Anna Karenina, as Natasha Rostova, as the brothers Karamazov.

Would you say that filmmakers share something in common with psychologists, trained as they are to heal people's psyches?

Perhaps. But I think there's still a difference between them, as filmmakers and theatre makers don't work with a single person, like a psychologist does, but with a whole team of people.

How can a filmmaker best appeal to their audience? Is the story a film's most important element? Or the camerawork? Or the music?

Most important is to know exactly what you're inviting the audience to. **And in your case?**

That varies from film to film. Even when I invite someone to dinner, I have to have a reason for it. And the reason's always different.

Your films reflect the history of Central Europe. Can you imagine what your films would be like if you lived elsewhere?

Above all I can't imagine not being a Central European. This part of the world is of special importance to me. Central Europe, Hungary even more, and Budapest even more than that.

What is it that makes Central Europe so important to you?

In the 20th century, all of us here suffered the same torments and had the same experiences. Though my parents lived in Hungary, they surely went through the same as their peers in Slovakia, for example. Central Europe is a place where politics and ideology attempted to intrude all the way into everyone's personal lives. We hoped that the 21st century would fare better. But when I look around me, I fear that it won't.

If you hadn't experienced all this first-hand, would you still be able to make films?

I can easily imagine not being able to make films. I always wanted to be a doctor like my father and grandfather. I became a filmmaker essentially by accident.

What do you have to study when directing a film?

I learned to direct films when I was young. I have experience managing a film crew of 60 or 70; I don't have to worry about craft. And I can focus on how I'm telling the story, how to pique audiences' interest in it, how to inspire love for the characters, and how to say what's important to me in a way that makes it important to the audience, too.

How do you picture the viewers you make your films for?

I'm the first viewer—that's my job. I don't picture anyone; I represent my viewers myself. When I don't like something, I'm sure my audiences won't like it either. And when I do like something, well then I can't be sure of anything.

Juraj Fellegi

Festival sa koná pod záštitou a s finančnou podporou predsedu vlády Slovenskej republiky

Festival finančne podporil AUDIOVIZUÁLNY FOND

Hlavní reklamní partneri

Reklamní partneri

Oficiální prepravcovia

Logistický partner

Partneri

Oficiálny dodávateľ

Hlavní mediální partneri

Mediální partneri

